

[Thestrup.]

skatter, eller også fortsat og stadig stigende bolignød.

Hvordan stiller nu den højtærede boligministers lovforslag sig overfor udvalgets forslag? Den højtærede minister slutter sig til tanken om den fuldstændige socialisering af boligområdet, ja, han følger udvalget undtagen på to punkter. Først forkaster han en huslejeudligningsafgift til staten, og det skal jeg ikke bebrejde ham. Tillige forkaster han enhver tanke om at give husejerne i de gamle ejendomme den stigning, som de selv efter udvalgets udregning har krav på — et eksempel på, hvorledes de såkaldte „betati possidentes“ kan forvente at få det i fremtidens Danmark. Den højtærede minister er heller ikke i tvivl om, at resultatet heraf vil blive, at alt privat byggeri vil ophøre, og han siger da også klart i sin fremsættelsestale, at vi ikke længere behøver det. Det sociale byggeri og de almennyttige boligselskaber kan efter ministerens mening med den støtte, han agter at give dem, overtage det byggeri, som de private må opgive. Når staten får den faktiske enebestemmelsesret vedrørende hele den eksisterende boligmasse og ingen i fremtiden kan bygge uden statens støtte og den dermed følgende afhængighed, er vi nået til det resultat, at staten og den alene er herre over hele boligområdet.

Jeg skal ikke indlade mig på at diskutere teoretisk socialisme nu. Een eneste ting tror jeg dog, jeg tør forudsige, og det er, at staten aldrig vil bygge så meget, at der ikke bliver en vis bolignød. At det vil blive dyrt — meget dyrt —, ved vi alle, men så længe der kan indrives skatter, er det måske ingen hindring.

Een ting til! Vi frygter fra vor side for, at en socialisering af byggeriet vil ramme vort lands selvstændige håndværkerstand hårdt, idet det socialiserede byggeri vil have en tendens til at samle sig i større foretagender på nogle få mestres hænder. Den samme betænkelighed gør sig gældende for arkitekter og ingeniører. Vi er bestemte modstandere af en sådan udvikling. Vi anser det for samfundsmæssigt særdeles vigtigt, at der bevares så mange selvstændige virksomheder som muligt, og at der på dette felt som på alle andre er muligheder for de unge og muligheder for de dygtige. Lad os dog ikke få det således i vort land, at man låses fast i den klasse eller stand, hvor man er begyndt. Jo større muligheder svenden

har for at blive mester, jo mere vil han arbejde og uddanne sig til gavn for hele samfundet. Vor håndværkerstand har en væsentlig andel i vort erhvervslivs høje standard. Den fortjener ikke at blive socialiseret eller at blive kvalt af stordriften. Jeg kunne tænke mig, at man fra den side, der ønsker statens enerådighed på boligområdet, vil sige: ja, men det har jo i alle tilfælde vist sig, at det private initiativ ikke har været i stand til at klare dette spørgsmål. Men dette er ikke rigtigt. Det er i perioder, hvor det private initiativ er sat ud af funktion — som under de to verdenskrige —, at der er blevet boligmangel. Og der kunne være grund til at spørge den højtærede boligminister: Er denne ordning kun tænkt som en midlertidig ordning? Eller er den et led i den socialisering af samfundet, som den højtærede ministers parti anser for fremtidsmålet?

Den første af de ændringer, den højtærede minister har foreslået for at modvirke bolignøden og for at supplere lovens bestemmelser, er en udvidelse af huslejelovgivningens område. Teatre, biografer, sportslokaler, stalde og garager, der tidligere har været udenfor området, inddrages nu derunder. Det forekommer mit parti mærkværdigt, at man nu, da vi er enige om en afvikling af restriktionerne, vil inddrage et nyt område derunder. Thi det bliver resultatet af ændringerne i § 1. Det siges i bemærkningerne, at formålet med denne inddragelse er at bestemme lovens område så klart som muligt. Ja, hvis der havde været to love: een for huslejeforholdets fundamentale og stedsevarende bestemmelser og een for de kriseforanstaltninger, som krigen havde medført, kunne man måske have haft tillid til, at disse nye indgreb udelukkende var af krisekarakter. Nu får man unøgtelig den følelse, at den vigtigste grund til reglen er den, at også disse lokaler skal underkastes restriktionerne, hvad der er så meget mere mærkeligt, som der allerede for de vigtigste af dem, garagerne, er prisstop. Det er for at gennemføre mere effektiv kontrol med garagelejen, end prisstoppet muliggør, siger den højtærede minister. Ja, det er netop typisk. Først fastsætter prisdirektoratet prisstop, og når man har mistanke om, at der er enkelte forhold, som slipper udenom, så indfører man endnu mere vidtgående restriktioner. Den ene restriktion trækker den anden med, indtil alt efterhånden ligger fast indsnøret i restriktionernes net. Men det er jo netop dette net, vi skal